

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Theologus bajtársak!¹

Rugonfalvi Kiss István Rector Magnificus
beszéde a Boesky bajtársi egyesület ünnepélyén.

Mikor az első egyetemek keletkeztek, szerveztük, jogaik kifejlődtek, sőt azután is évszázadokon keresztül, az egyetemi hallgatók túlnyomórészt javakorbeli, sőt előkelő állású férfiak voltak, aki résztvettek az egyetem adminisztrációjában, önmaguk választván a rektort is. Ebből az időből datálódik az egyetemi oktatás rendszere, a tanszabadság, mely alatt a középkorban inkább a tanulás, mint a tanítás szabadságát értették.

Az idők folyamán az egyetemi hallgatók életkora mindig alábbszállott, míg végre eljutottunk oda, hogy ma az egyetemekre éretlen érett ifjak iratkoznak be, akik a legjobb esetben csak egyetemi tanulmányaik alatt serdülnek nagykorúvá. Az egyetemi élet azonban csak annyiban változott meg, hogy a hallgatókat kizárták az adminisztrációból, de egyébként az oktatás rendszere a régi maradt, minek következtében végzetes ellentét, áthidalhatatlan ürré keletkezett az öreg egyetemek és ifjú hallgatóik között. Régi idő óta minden államban sok panasz hangozott el az egyetemi oktatás hiányai miatt: ezek közül a legjogosultabb az, hogy az egyetem nem nevel az életre, sőt egyáltalán nem is nevel!

Midőn elismerem ennek a panasznak jogosultságát, mindjárt azt is hozzá kell tennem: az egyetemek etekintetben nem tehetnek semmit, mert mihelyt engednének e jogos kívánságnak, azonnal elveszítenék tudományegyetemi jellegüket; csak részleges javításokról lehet szó az egyetemekkel kapcsolatos internátusok alapítása és a diákélet megváltoztatása által.

A praktikus érzékű északi népek és a németek diákegyesületei már megmutatták az

¹ Érdekesnek találjuk közölni a beszédet, mely sok olyan kérdésre önt világosságot, amely felől a legtöbb helyen kétség van.

utat, hogy a diákok maguk is segíthetnek önmagukon, mikor kis államokká, egyesületekké tömörülve alkalmat adnak azoknak, kik hivatottságot éreznek, hogy a közszerepléshez hozzá szokjanak, az adminisztráció titkaiba gyakorlatilag is betekintsenek és főként alkalmat adnak az összes tagoknak arra, hogy egymás lelki életére jótékony befolyást gyakoroljanak, önmagukat fegyelmezzék és neveljék.

Többször tettek kísérletet nálunk is arra, hogy a német Burschenschaftokat hazánkban is meghonosítsák, de ez a kísérlet nem jutott túl a selmeci bányászokon; a magyar lélek visszariadt a Burschenschaftok brutális szervezetétől. Már-már azt hittük, hogy a magyar ifjúság életiskolájának megalapításáról és önfegyelmezésének reményéről le kell mondanunk. Mikor azonban a sátán átalakult világosság angyalává és bűneinkért reánk szakadtak a megpróbáltatás napjai, mikor világossá lett minden hazája sorsa fölött töprengő magyar ember előtt, hogy az integritást csak egy új, keresztyén és nemzeti szellemtől hevitett, hivatása magaslátán álló, fegyelmezett magyar ifjúság vívhatja ki, megalakultak a bajtársi egyesületek. Nem véletlen, hogy ezeknek megalapításában és vezetésében a világháború vérkeresztségén átesett, katonai fegyelemhez hozzászokott, idősebb egyetemi hallgatók vettek részt. A nyomukba lépő ifjabb nemzedék már kész életformákat, hagyományokat talál, amelyekbe aránylag könnyen illeszkedik be.

A közönség egyrésze katonai formációknak tartja a tányérsapkás diákok egyesületeit, mert csak azt látja, hogy néha pattogó vezényszavak kíséretében katonás feszességgel végigvonulnak az utcán, a másik rész, mely bibendi táborozás közben pillantotta meg őket, haszontalan mókának véli az egészet és aki valamivel többet tud róluk, látván közéletünkben a nemzeti és keresztyén jelszavak devalvációját, azt hiszi, hogy ezek az eszmények az ifjúság lelkében is elszintelenedtek.

Sem az egyik, sem a másik nem érti meg, hogy mi szükség van arra, hogy a hittanhallgató ifjak is bajtársi egyesületbe tömörülje-

nek! „Katonák akarnak lenni? — poharak mellett vidám táborozásra vágnak?” — Gondolják, egyik sem illik élethivatásukhoz!

Kedves Bajtársak! Azt hiszem, hogy a kételkedőknek megadjátok a feleletet egyesületek működésével, feddhetetlen életetekkel; de feleletet akarok adni én is azon keresetlen szavakban, melyeket ebben az ünnepélyes pillanatban hozzátok intézek és amelyeknek megfigyelését és megőrzését lelketekre kötöm.

Mély meghatottsággal, meleg atyai szeretettel üdvözöllek benneteket, mikor a magyarok Mózesének nevét felvéve bajtársi egyesületbe tömörültök. A Bocskay neve fogalom: egyet jelent a hazaszeretettel és a mátyrok buzgó hitével. A Ti egyesületek tehát csak az Istennek és Hazának szentelt egyesület lehet; a profanizálás lealacsonyító bűne nélkül nem is lehet a Bocskay nevet más célból felvenni.

A Ti bajtársi egyesületek legfőbb hivatása, hogy a többi bajtársi egyesületnek is lelki tartalmat adjon és azzal egységüket biztosítsa.

„Ti vagytok a földnek savai, Ti vagytok a világ világossága!” A bajtársi egyesületeket nem féltsem attól a veszedelemtől, hogy nemzeti és keresztyén jellegüket elveszítik, vagy alku tárgyává téve, puszta formasággá aljasodnak, ha a só meg nem izetlenül és a világosságot véka alá nem rejtitek.

Az ószövetség olvasásánál Mózes leple mind a mai napig ott van felfedetlenül: ez a lepel Krisztusban tünt el (Pál I. Kor.), mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem pedig és az igazság Krisztus által lett. (János I: XVII.) Az újtestamentomi eseményeknek az ótestamentomi felett való elsőségét nemcsak az apostolok hirdették, hanem közel kétezer évi történelmi fejlődés bizonyítja azt, hogy Krisztus milyen áldást hozott az emberiségre. Mégis azok a bűnök, melyektől az emberiséget meg akartak váltani, az Antikrisztus képében végigkísérik és folyton kísértik Krisztus híveit és átmenetileg sokszor diadalmaskodnak is, mert ahová eljut a krisztusi hit világossága, árnyképpen követik az ősi ellenség: az Antikrisztus képviselői is.

A keresztyén hit legmélyebb, legszebb misteriuma Krisztus megváltó halála és feltámadása. Krisztus nemcsak a keresztfán halt meg, nemcsak a zsidók gyilkolták meg, hanem újra és újra meggyilkolták mindazon korszakok keresztyénei, melyekben a magukat szerető, önző emberek elfordultak tőle, megtagadták tanításait és őt. Így gyilkolta meg Krisztust és tette úrrá lelkeinken a pogány szellemet az a materiális korszak, melynek utolsó éveit most éljük. De Krisztus mindig új alakban, hódító erejének teljességével támadt fel, hogy uralkodjék a holtakon és élőkön. Hirdetem nektek, Krisztus most is feltámadt és így nem hiában való a ti hitetek: a keresztyénség új, hódító periódusához érkezünk.

Ezt a hitet öntsétek át a többi bajtársi egyesületbe: hirdessétek az evangéliomot; hirdessétek, hogy gyilkosság bűnét követi el az élő Krisztussal szemben az, aki az evangéliomot, az igazságot megismeri és mégis ellene vétkezik, sőt a pogányság, az Antikrisztus javára abból engedményt tesz. Hirdessétek a keresztyén felekezetek között a békességet, az egyetértés szükségességét, mert különben a keresztyénség jelen feladatait és nemzetünk létkérdését meg nem oldhatjátok. Csak a Ti buzgólkodásotok és ilymódon adhat éltető tartalmat a bajtársi egyesületekben a keresztyénség puszta jel-szavának.

Hirdetem nektek, Krisztus feltámadt új alakban, hódító erővel. Új alakban, mert az egész Krisztus befogadására az átlagos emberi elme nem képes. Minden fejlődési korszak kiragadott Krisztus igéiből valamit és igyekezett azt 100%-ig kiélni. A mi korunk a szegények Krisztusa felé fordul: és hogy az írás szavaival éljek, azt követeli, hogy a hamisságot a szegényekhez való irgalmassággal kell felváltani.

Ha nem jártok behunyt szemmel a világban, látjátok korunk kiáltó sebeit; sőt szemet hunyva is csak a kezeteiket kell kinyújtatnotok és már tömegbetegségeket, nyomorúságot tapasztaltok.

A bajtársi egyesület munkássága előkészülés lévén az életre, egy nagy város förtelmeiben micsoda nagy tér kínálkozik arra, hogy a belmissziói munkában magatokat gyakoroljátok!? Az Úr irgalmasságot és nem áldozatot kíván tőletek; keressétek fel a kórházak szenvedőit, a nyomortanyák éhezőit, a külsőségek elhagyott, elhanyagolt lelkeit! Hirdessétek a könyörület Isten igéit és munkásságotok eredményéről, tapasztalataitokról időnként számoljatok be azoknak is, akik nem látnak, vagy keveset látnak!

Sok helyen elzárkóznak előttem, sok helyen gúnyjal és szidalommal fogadnak, de ez ne kedvetlenítsen el, ne ejtsen kétségbe és ne indítsa lemondásra benneteket. A hit csodákat művel, mindig több embert nyertek meg és teszték lélekben is keresztyénné, ha közöttük is az apostolok buzgóságával hirdettek Krisztus feltámadását.

Magyar Testvéreim! Nem akarok arról beszélni, hogy mi a nemzeti eszme és mit kíván a magyar haza szerete tőletek. A hazaszerető, hitvalló prédikátorok örökébe léptek és Bocskay nevét vette fel egyesületek; jel-szavatok nem lehet tehát más: *Istenért és a Hazáért!*

Úgy áldjon meg Isten, ahogy készek vagytok e jelszóért élni és halni!

Az „árva” szónak csak a szavában van meg a távlata s azonnal elvész az, ha egy bélyegget fel kell ragasztanod?

Háztartásunk.

Említettem, hogy a legnagyobb feladat a Kollégium ú. n. első pénztári csoportjának megfelelő módon felbontása. Ebben a pénztári csoportban van ugyanis összekeverve a Kollégium több iskolájának s egész adminisztrációjának költsége s azon felül innen nyeri fedezetét sok külön pénztári csoport kiadásainak több-kevesebb része is. Igaz, hogy a csoporton belül vannak alcsoportok s így némelyik ágazatnak a költségét aránylag könnyebb kiszámítani.

Amellett az is okoz nehézséget, hogy a Kollégium több intézetből állván, még akkor sem lehetne pontos kiszámításokkal jönni, ha ezek a számadásban egymástól teljesen szétválasztva volnának. Mert például az igazgatási költségek terhelik a gimnáziumot, a tanítóképzőt, a konviklust, az internátust stb. s így csak hozzávetőleges alapon, vagy többé-kevésbé fiktív kulcs alapján lehet megállapítani, hogy melyik intézetre mennyi esik. Még nehezebb a helyzet azokra az intézeti ágakra nézve, amelyek a központi főépületben együtt vannak elhelyezve, mert azoknál a fűtés, világítás, vízszolgáltatás, takarítás stb. költsége is egybeolvad és ismét csak megközelítő számítással lehet meghatározni egy-egy intézeti ág terhet.

Legkényelmesebb végezni a *polgári iskolával*, amelynek bevételei és kiadásai az első csoport körében ugyan, de teljesen elkülönítve vannak elszámolva. Itt azt látjuk, hogy a személyi kiadások összege 11,643 pengő, a nyugdíjintézeti járulékkal együtt 12,475 pengő, egyéb kiadás pedig 2807 pengő. A fűtés-világítás-takarítás 1400 pengőben van felszámítva, valószínűen az igénybevett helyiségek száma arányában. Itt iskolai díjakból befolyt 14,033 pengő, hátralék maradt 1329 pengő. Nyilvánvaló, hogy ez az intézet *abban* az állapotban, ahogy tavaly fennállt, számításba véve a várostól és a debreceni egyházközségtől is nyert anyagi támogatást, semmi aggodalomra sem adna okot. Azonban az iskola még a kezdet stádiumában állt, kezdő tanári fizetésekkel és óraadókkal. Ennek az esztendőnek az eredményéből tehát itt nem szabad következtetést vonni a jövőre.

Elég jól lehet látni a gimnázium számlájának mérlegét is, habár itt már összetettebb számításokra van szükség. Ugyanis a gimnázium *dologi* szükségletei külön alcím alatt vannak elszámolva. Ezeknek az összege, fűtés, világítás stb. 23,121 pengő, míg az épületfenntartás, adó stb. 3308 pengő. Ezenkívül gimnáziumi tanuszerekre 1609 pengő, az igazgató részére adott fára 192 pengő kell, úgy hogy a személyi szükségleteken felüli kiadás nem egészen 30 ezer pengőt tesz ki. E mellett a személyi kiadások közt a tanárok fizetése, az óratöbbleti díjak, a tanári testület jegyzőjének tiszteletdíja és a melléktárgyak tanítása összesen 67,828 pengő terhet jelent a Kollégiumnak. Ezentúl még szo-

rosan a tanárokkal kapcsolatos a nyolc helyettes tanárért fizetett 2872 pengő nyugdíjjarulék és a tanári nyugdíjintézeti pénztár hiányából innen fizetett 1229 pengő. Úgy hogy a tanárokra teljesített személyi természetű kiadások összegét a gimnáziumnál mintegy 72 ezer pengőben állapíthatjuk meg.

Ebből következik, hogy a gimnázium fenntartása *minden adminisztratív tisztviselő és szolgáló nélkül* — holott valamilyen számúra mégis csak minden bizonnyal szükség van — kereken mintegy 100—105 ezer pengőbe kerül. Ezzel szemben a gimnázium saját bevétele a tanulóktól beszédett díjakból 62,406 pengő. A számadás ugyan 68,349 pengőt mutat, de ebből bentlakási díj 5942 pengő, úgy hogy a helyes szám az, amit említettem. Ebből meg viszont az látszik, hogy a gimnázium szerényen számított — mondhatom, hogy *szerényen számított* — tanszerszükségletei s egyéb nélkülözhetetlen kiadásai, valamint minimális létszámú, sőt a *minimálisnál is alacsonyabb létszámú* tanári testületének személyi kiadásai, anélkül, hogy a tanárok az iskolától olyanféle apró kedvezményekben részesülneek, amilyenek a középiskolákban általában szokásosak, vagy legalább is a gazdasági viszonyok válságosra fordultáig szokásosak voltak, együtt *negyvenezer pengővel* haladják meg a gimnázium díjbevételeit. Azaz a gimnázium adminisztratív kiadásait és még 40 ezer pengőt kell kitermelni a gimnázium számára a Kollégium vagyonának jövedelméből és járadékaiból.

Viszonylag bizonyára kedvezőtlenebb a helyzet a tanítóképzőintézetnél, amelynél a szükséglet jóval csekélyebb, de viszont a bevétel még inkább kevesebb. Nem akarok levőben lógó számokkal operálni s azért nem mondhatom meg, mennyi a tanítóképzőintézet dologi kiadása. Itt ugyanis a főépületben elhelyezett többi intézetekkel és hivatalokkal kell megosztani a felmerült költségeket. Mégis egyrészt a polgári iskolánál kiszámított teher-rész arányában, másrészt a gimnáziumnál teljesített kiadásokra figyelemmel — szem előtt tartva persze azt, hogy a gimnázium modernül van elhelyezve — a dologi kiadásokat itt is tehetjük körülbelül 8000 pengőre. A tanárok, igazgató, tanári kari jegyző fizetése és óratöbbleti díj együtt 24,837 pengő, tehát a tanítóképzőintézet szorososan tanügyi vonatkozású fenntartása kerülhet 42—43 ezer pengőbe, míg az intézet saját bevétele 8590 pengő, vagy, ha a gyakorlóiskolai tanulóktól nagyon labilis jogi alapon szedett díjakat is számítjuk, 10,200 pengő. A befolyt 12,661 pengőből a többi ugyanis bentlakási díj. Ebből megint az következik, hogy a tisztviselőket és a szolgálókat teljesen figyelmen kívül hagyva, a képzőintézetre évi harmincezer pengőt kell ráköltetni a Kollégiumnak vagyona jövedelmeiből és egyéb bevételeiből.

Szorosan iskolai természetű gazdálkodási ágazat még a kollégiumi bennlakás, amelynek

gazdasági helyzete kiszámítására azonban a számadás igazán semmiféle támpontot nem nyújt. A mult évben, mikor a polgári iskoláról volt szó, azt az adatot *hallottam* (— ezért hitelességéért felelősséget nem is vállalok —) a gazdasági hivatal egyik tisztviselőjétől, hogy ha a házbani és üzembeni tartási költségeket a Kollégium helyiségeinek számával elosztjuk, egy-egy helyiségre évi 700 pengő esik. A polgári iskola ügyében kiküldött bizottság ellenben a költségvetésben csak 400 pengőt számított egy-egy helyiségre, nem tudom, milyen alapon. Hát ha ezt a 400 pengőt fogadjuk el, ami szerintem valószínűbb is a 700-nál, különösen számításba véve, hogy a helyiségeket nem is lehet egyforma egységeknek elfogadni, mert a tantermek kétszer-háromszor olyan nagyok, mint a lakószobák —, a lakószobák mintegy 10 ezer pengő költséget okoztak a Kollégiumnak, amivel szemben gimnáziumi tanulóktól 5942, tanítóképzőintézeti tanulóktól 2309 pengő, együtt 8251 pengő folyt be, míg befizetetlen százalék maradt 249 és 151, együtt 400 pengő. Ebből meg az a tanulság, hogy a diákok bentlakására minimális összeget fizet rá a Kollégium — egy-egy gyerekre átlag évi 8—10 pengőt. Továbbá az, hogy ha a bentlakási díjakat egy kissé emelnők, vagy legalább is a díjfokokozatok közt a magasabb díjfokokozatok javára más arányt állapítanánk meg, a gimnáziumi és képezdei bentlakás még a mostani avatag állapotában is szerény jövedelmet is hajthatna. Ahogy én számítom, azaz egy fiú bentlakása a Kollégiumnak kereken évi 50—60 pengőbe kerülhet. Arra kell törekedni, hogy a különböző díjfokokozatba beosztott gyermekektől ez az átlag 60 pengő bejőjön és akkor már a jótékonyság gyakorlása e téren a Kollégiumnak semmi pénzébe sem kerül.

Bár minden ágazat olyan könnyen elintézhető volna, mint a bentlakás. **Kun Béla.**

KÖZÉLET

Politizáljunk — avagy — ne politizáljunk?!

Jelige: „Érik az új stílus“.

Égető kérdés, mellyel senki sem mer? akar? foglalkozni.

Állítom, hogy fontosabb... sok-sok mindennél. Politika! Varázsos külsejű, sokat ígérő, belül undorító s egyszerűen aljas. Nem mindig... csak majdnem mindig. De hatalom... sajnos, legújabbban majdnem egyetlen útja az érvényesülésnek. Nem akarok politizálni, sem a politikát részre bontani. Minden jószemű ember ismeri, minden jóízlésű ember undorodik tőle és mégis nagyon sokan, az életrevalók foglalkoznak vele. És mindjárt az ő igazolásukra kijelentem: nekik van igazuk!!...?

Mást akarok én most.

Szeretnék megindítani egy vitát, mely döntse el, ha tudja: *politizáljunk-e, vagy nem?* Kérem a tekintélyes, hivatottabb tényezőket, ne tessék azt nézni, hogy én egy szegény, szürke falusi papocska vagyok, méltóztassanak hozzászólni és meggyőzni engem a felől, *elzárkódhatik-e a lelkész a politikától, vagy nem, illetve szabad-e észszerű-e elzárkózni?*

Cikkem megírására különösképpen nagyra becsült s ismeretlenül és az ő tudta nélkül is lelki barátom: Kósa Béla D. P. L. 2. számában megjelent „Érik az új stílus“ c. írása gerjesztett.

Régóta hordom magamban e gondolatot. Jaj, mennyi törődést, mennyi alkalmatlanságot szerzett. Jó, hogy már megszülehetem, hiszen úgy érzem, így is „későnszülettem“ lesz. Neki-vágok. „Úttörőnek bujni is érdem.“

Igen, úgy érzem, foglalkozni, komolyan foglalkozni kell ezzel a kérdéssel, mert a politika olyan félelmetes hatalommá nőtte ki magát az újabb időkben, annyira személyes szükségletévé vált embereknek, dolgoknak, életnek, hogy hiába zárkózunk el előle, utánunk jön, bevetkőzik mindenbe, betolakszik életünk legrejtettebb zugába és nem hagy nyugtot... akár akarod, akár nem, foglalkoznod kell vele, mert ha te nem, ő foglalkozik veled. És ezután úgy látszik, még nagyobb hatalom lesz. A Kósa B. által idézett eset csak a kezdet, előfutár, melyet föltétlen törvényszerűséggel követ a többi. És ez még áldásos, szerencsés eset, hiszen Dékán Elek kis barátunk esetében *egy* politikai párt harcolt. De mi lesz ott, ahol majd összecsap a szélső, középső, alsó, felső... és mit tudom én, milyen politikai párt?! Hová csúszik a lelkészválasztások amúgy is alacsony színvonala? Mi lesz ott a sorsa a szegény pappá, tanítónak stb. „politizált“ embereknek? Az, amit Kósa B. megjósol és én állítok: az alulmaradt pártok hajsztát indítanak ellene. Vagy tegyük fel, hogy megválasztatása érdekében elígérkezett a leg-erősebb pártnak. Megválasztása után működni kezd a közigazgatási gépezet, azzal a jelszóval, hogy aki nem kormánypárti, az... és hát innen is egy kis „defter“, onnan is egy kis fricska és a szerencsétlen „deliquens“ enged a „szelid erőszaknak“, elszakad a néptől, elveszti a választás után még megmaradt csekély népszerűségét, anélkül, hogy felülről kárpótlást nyerne. Avagy honatyát választ a kerület. A falu háromnegyed része ellenzéki. A nép követeli papjától, hogy vele tartson... lám a baptisták papjuk vezetésével mennek szavazni a nép emberére és „milyen szép is ez...“, „miért nem tudjuk ezt mi is megtenni“?

Igen ám, de telefon a főjegyzői irodából az al-, főszolgabíróknak, alispánnak, telefon vissza... egy kis „fricska“ innen, egy kis szelid kényszer onnan és a vége az, hogy a szegény „deliquens“ sehova sem szavaz, együgyűen a semlegességet tartván legjobb „politikának“. Eredmény: a falu dühös... „no, megálj, pap“, ... az egyházi

adó „fiatal“, ... úrvacsorázók száma felényi... templom kong (statisztika!). De „fent“ is megalapította a jövőjét, már számontartják, mint „politikailag megbízhatatlant“, akire joga van ungorodni, kígyót, békát rákiáltani s ferde szemmel nézni a kis s.-jegyzőtől, vagy s.-tanfelügyelőtől... egészen fel... fel...

Ellenben, hogy milyen haszna lett ettől a baptistáknak, vagy éppen a kommunistáknak... arról lehetne takaros statisztikát összeállítani.

Hogy pedig az egyetemes református egyháznak, meg az illető lelkésznek mennyi a kára egy ilyen „politikai manőverből“...? Bah! ez „bagatalle“, fő, hogy a jelölt úr bejött! Éljen a politika!!

De nem folytatom, folytassa más.

Én azt kérdezem, politizáljunk-e, vagy nem? Mi lenne, ha a lelkész mindenütt együtt politizálna a többséggel, még ha az ellenzéki is?

Nem jobb lenne a lelkészeknek, vezetőszerpet játszani a falu politikájában? Mit méltóztatnak gondolni, hol állanánk, ha csak az utolsó 30 esztendőben nem joga, de kötelessége lett volna olyan politikát folytatni minden lelkésznek saját falujában, ami úgy az egyetemes református egyháznak, mint a lelkésznek a leghasznosabb lett volna.

Igaza van, mennyire szomorúan igaza van Kósa B.-nak: „a római egyház sokkal rugalmasabb“. Fogadom, hogy itt is az az elvük: „a cél szentesíti az eszközöket“. Biztosan tudom, hogy a római egyház a lehetőség szerint kihasználja a politika kínálta előnyöket.

Fájdalmas lenne kiszámítani, hogy az ügyetlen politika miatt mennyi tekintélyt, egyháztagot, rokonszenvet és végső, de nem utolsó, pénzt veszítettünk.

Kósa Bélával feljajdulok én is, ha arra gondolok, mi lesz, ha a falu népe politikából választja lelkészeit, ahogy erre már példákat látunk? Mi ez ellen a védekezés? Ő azt ajánlja, hogy egy hivatalos szerv jelöljön három egyént és ezek közül válasszon a nép. Jó. De mi lesz azzal a másik hasonlóan drága, kedves szóval: protekció? És kell-e a népnek olyan pap, akit a felsőbbiség ajánl?

Nos, én azt mondom, ha „hal, hát legyen hal“, ha már (bocsánat a kifejezésért) Kálvin Jánosnak meg kell fordulni sírjában, akkor legyen mi miatt megfordulni. Ha már el „kel-lene“ térni a mai választási rendszertől, hát ne süllyedjünk a falusi bíróválasztás színvonalára... akkor jobb a *kinevezési rendszer*. Lehet, hogy ezért a fejemre koppintanak, de nem baj. Jó hajdú-koponya, kibírja. Épp ezért teljes tisztelettel indítványozom: *ha valamikor el kellene térni a mai rendszertől, be kell vezetni a kinevezési rendszert*. Baj az, hogy katolikus? De jó!! Jobb, mint ez és főleg jobb, mint a politikai papválasztás! Gondoljunk egyik-másik nagy port felvert papválasztásra, ami közönségesebb,

szégyenteljesebb volt, mint egy csász- vagy bakterválasztás.

Igaz, hogy jó darabig zúgni fog a falu, de politikai pártok, kortesek és a többi szégyenteljes dolgok hoppon maradnának. Hiszen, minden csoda három napig tart és a jó papot hamar megszeretnék. A rosszat így sem szeretik. (Illetve egyiket sem nagyon szeretik.)

Hogy ez csak veszedelmes álmodozás? Előre nem lehet semmit se mondani. Tessék megpróbálni. *Mert ha mi nem nevezünk ki olyan embereket, akiket a felelőség minden tekintetben kifogástalan, hivatott lelkészeknek, „arra a helyre“ valónak talál, majd kinevez a politikka!*

Tessék kinevezni! Akkor aztán a kinevezett lelkész odaáll a legerősebb politikai párt élére és beláthatatlan jövő nyílik meg előttünk!!

Méltóztassanak elhinni, hogy irásom, elgondolásom minden betűjét egyházam iránti lángoló, komoly szerelem diktálta. Épp ezért ne tessenek félremagyarázni! Szívesen, boldogan hagyom meggyőzetni magam, ha valaki bebizonyítja azt, *hogy minden jól van, ahogy van és minden jó lesz, ahogy lesz?*

Várom a meggyőzetést.¹

Biharugra.

Fejszés Endre,

ref. lelkész.

IRODALOM

Könyvismertetés.

A csehszlovákiai magyar irodalomban egy-egy tudományos mű megjelenése — sajnos — egyenesen esemény, ezért fokozott mértékben irányítja magára figyelmünket az a kötet, amelyet „Ötven temetési beszéd és más vegyes papi művek“ címen Beregszászon, a Kálvinnyomda kiadásában Szentimrey József jelentetett meg. A beregi református egyházmegyének ez a köztisztelőben álló nyug. esperese, volt derceni lelkész, mindig a legkiválóbb egyházi szónokok közé számított és kettős ünnepp volt az, amelyen ő hirdetett igét. Hallgatóságát következetesen magával ragadó beszédeit most barátai unszolására egybegyűjtötte, hogy útmutatás, gondolatébresztés és érzésfakasztás céljából oda tegye lelkésztestvérei asztalára. De nemcsak a lelkészek kara, hanem a hívők serege is nagy lelki haszonnal és gyönyörűséggel forgathatja ezt a könyvet, amelynek minden lapjáról mélységes hit, fenséges igemagyarázat, nagyszerű életbölcesség, ragyogó képek, megkapó hasonlatok, remekbe öntött, nemesen csengő, zamatosan tiszta magyar mondatok áradnak felé. A könyv nagyrészt temetési beszédek töltik ki. A legkülönbözőbb korú, rangú és sorsú halottak felett hangzottak el ezek a kis mesterművek, amelyekből ellenállhatatlan erővel tör elő az Isten akaratán való megnyug-

¹ Erről a nagyjelentőségű kérdéstről sok mondani valónk lesz. Szerk.

vás, a halál megszépítő és megáldó volta, ama szebb hazába vetett bizonyosság és ezeken keresztül a hulló könnyek felszárítása. A koporsónál tartott beszédeken kívül templom-, harang-, orgonaszentelési, emlékoszlopfelavatási, toronygombfeltételi, továbbá lelkészi beköszöntő és kibúcsúzó beszédekkel találkozunk e nagyértékű könyvben, amelynek minden sora egy sokat tudó, mélyen érző, egész lelkével és életével Istenét szolgáló, állandóan megnyílt egeket látó református magyar papot állít elénk és vés be a szívünkbe. A könyvet az egyetemes református egyház hivatalos nyomdája, a beregszászi Kálvin-nyomda készítette, elsörendűen és legfeljebb is csak azzal a kifogással, hogy sűrű a nyomás és túltömötték a lapok. A könyv ára 5 pengő, a portóval együtt. Tudományos irodalmunk igaz gazdagodását jelentő ezen könyv megrendelhető szerzőnél: Szentimrey József nyug. református esperes-lelkésznel, Beregszász, Petőfi-utca.

Dr. Kovách Béla,
e. m. főjegyző.

A nemi kérdés orvosi és bibliai szempontból. Írta vitéz Csia Sándor dr. a Magyar Sexualethikai Orvostársaság alelnöke. Második teljesen átdolgozott és jelentékenyen bővített kiadás. Budapest, 1933. A Bethánia kiadása. 8-rét, 120 lap. Biczó András címrájzával.

Több mint húsz esztendővel ezelőtt jelent meg ennek a könyvnek az első kiadása. Legelső alakja pedig az az előadásorozat volt, amelyet a szerző a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség 1911. évi nyári konferenciáján, a debreceni Nagyerdőn tartott. Áldott útja volt azóta nagyon sok magyar fiatalember szívéhez és lelkiismeretéhez s ezen az úton az első kiadás példányai — nagy szó ez ilyen könyvnél! — már hosszú évekkel ezelőtt elfogytak. A szerző — egyike azoknak, akiknek Krisztus nevében évtizedek óta a legtöbbet volt szabad tenniük a magyar ifjúság lelki és testi javáért — jóformán egyetemes, sürgető szükségletet töltött be és kívánságot elégített ki, amidőn művét, tiszta bibliai, evangéliumi alapon ma is az egyetlen és teljes mértékben hézagpótlót magyar nyelven e nemben — most nagyon gondos átdolgozásban, számos értékes bővítéssel újra közrebocsátotta. Régi az egészben a szerkezet, a megalkuvást nem ismerő százszázalékosan keresztyén felfogás és a pompásan eltalált komoly, férfias, minden álpáthosztól és álszeméremtől ment hang, amely a mai, pedig nagyon sok tekintetben megváltozott fiatalsághoz épüget utat fog találni, mint a húsz évvel ezelőtthez; emellett — ezt mondanunk sem szükséges — régi benne a föltétlenül szolid és biztos orvosi szaktudás. Új ellenben rengeteg sok tanulságos és szemléltető adat, amelyek már a világháborúban és az után e téren tett szomorú és tanulságos megfigyeléseket is felölelik; újak egyes, a kérdés bővebb megvilágítására alkalmas találó és velőkig ható fejtegetések, végül új a nagyon értékes függelék: a psychoanalysis nép-

szerű, de nagyon alapos ismertetése, amire azért volt itt nagy szükség, mert a Freud professzor és követői kétesértékű tudománya ma valóságos tömegbálvánnyá és divateikké vált, mégpedig elsősorban éppen az egészen átvonuló „pansexualismus“ révén. Az ismertetést nyommon követi a komoly orvosi és bibliai bírálat. Ha maga az egész munka hézagpótló (a nemes róm. kath. Tóth Tihamér professzor ily tárgyú ismert könyve mellett is), úgy ez a függelék hatványozott mértékben az, hiszen a psychoanalysisnek a szakkörökön túlterjedő magyar irodalma még alig van (l. Nyíró Gyula kis kötetét a Magyar Szemle Kincsestárában, mely igen komoly munka, de ethikai szempontokkal alig, a keresztyénivel pedig egyáltalán nem foglalkozik), bibliai alapon végzett bírálat pedig ezen az egyen kívül éppen nincsen. Magyar református lelkigondozónál — bármilyen hivataáskörben és módon foglalkozik is az ifjúsággal — nem szabad ennek a könyvnek hiányoznia a mindennap használt segédeszközei közül. Nagy felelősséget vesz magára, aki ignorálja.

Az igen szép kiállítású könyv ára 3 pengő; tiszta jövedelme a Budapest 1927-ben tartott keresztyén ifjúsági világmozgalmi kongresszus (C. E.) még teljesen le nem törlesztett költségeinek fedezésére fordítatik. — A könyv megvétele és terjesztése tehát minden magyar evangéliumi keresztyén részéről egy kis becsületadosság törlesztése is, amellyel a nemzeti szempontból is, épp amaz emlékezetes budapesti konferencia rendezésével, nagy szolgálatot tett világmozgalmnak tartozik. **R. I.**

Vasárnapi iskolai kézikönyv: Az Úr szolgálatában. I. kötet. Vasárnapi iskola. Írta: Czeglédy Sándorné Kósa Margit. Sylvester kiadása, 1931. 161 lap.

A gyermekekkel való komoly és céltudatos foglalkozás, Istennek hála, esztendőről esztendőre nagyobb mértékben hódítja meg egyházi életünk munkásait. Mind több helyen érzik a felelősséget minden oldalról ostromolt egyházunk jövőjéért, amikor minden szellemi irányzat teljes odaadással veti ki hálóját a gyermekekre — gondoljunk csak arra, hogy kommunista „vasárnapi iskolák“ is vannak már, az ú. n. „gyermekbarát egyesületek“ is erőteljesen szerveződnek, nem is szólva szívgárdákról és hasonlókrol.

Czeglédy Sándorné könyvét fenntartás nélkül, a legmelegebben ajánljuk a gyermek-pastoráció minden munkásának figyelmébe. — *Hasznos* könyv. *Gyakorlatból* született — s a tanítások mindegyikén meglátszik, hogy nem íróasztal mellett készült csak, hanem a gyermekek lelkével való foglalkozás közben. *Elméleti része* — a könyv első 32 oldala — rövidsége mellett is igen értékes, tulajdonképpen a legszükségesebb lelki és pedagógiai alapokat rakja le az eredményes munkához. (A vasárnapi isk. lényege, célja, létjogosultsága, nehézségei az előkészítő óra, a tanítás, a tanító önképzése, stb.).

A könyv 40 teljesen kidolgozott tanításából mindenki okul, még ha nem foglalkozik is vas. iskolai tanítással. A teljes hozzáértéssel készült tanítások és a kedvezőbbnél-kedvezőbb illusztrációk minden gyülekezeti munkának hasznos útmutatást fognak nyújtani.

Kapható a Sylvester Rt. könyvosztályánál, Budapest, VI., Hermina-út 37., 4 P 20 fill. beküldése ellenében portómentesen, vagy pedig utánvétellel, 4 pengő utánvételezése ellenében, mely esetben a portó megrendelést terheli.

KÜLÖNFÉLÉK

Baja Mihály debreceni lelkipásztort, a Petőfi Társaság tagját, újabb kitüntetés érte. A nagy-körösi Arany János Társaság január 24-én tartott választmányi ülésében egyhangúlag rendes tagjául választotta. Költő lelkészünk ez újabb kitüntetéséhez szívből gratulálunk.

Az Árpád-téri templomban január 22-én igen szép vallásos-ünnepély volt, amelyen az Igét dr. Soós Béla Dóczy-intézeti tanár hirdette. Elő- és utómádságot Nagy Sándor segéd-lelkész és Magyar Bertalan h. lelkész mondtak. Az egyházi Nőegylet énekkara énekszámot adott elő.

Leánykonferencia volt Debrecenben jan. 23—25. napjain a debreceni református leánykört vezetői számára. Helybeli és vidéki előadók tartottak előadásokat, melyeknek célja a Leánykörök s általában a leányok problémáinak helyes megvilágítása volt. A konferenciát szeretetvendégség rekesztette be. Örömmel kell kiemelni, hogy egyik budapesti előadó, Victor Erzsébet, a *Leányköröknek az egyházhoz való tartozását hangsúlyozta*. Debrecenben a Leánykörök az egyházi részek szerves alkotó részei voltak eddig is.

Dr. Vaga Zsigmond debreceni egyetemi tanár Szegeden, a Kálvinista Kör előadássorozatán a múlt hónapban, Keresztyné és az élet címmel mélytartalmú előadást tartott.

A külföldi magyar ember etikája címen tart előadást a bécsi Collegium Hungaricum (VII., Museumstr. 7.), február 11-én este 6 órakor dr. Kapi Béla dunántúli ev. püspök. Ugyanő prédikál február 12-én d. u. 3 órakor magyar nyelven a bécsi osztrák református templomban (I., Dorotheergasse 16.). Hívjuk fel Bécsben lakó magyar ismerőseink figyelmét ezekre az alkalmakra és a havonként egyszer, mindig a hónap második vasárnapján tartani szokott magyar református istentiszteletre.

A felsőszabolcsi egyházmegye közgyűlése az egyházmegye négy legkiválóbb tanítóját elismerő oklevéllel tüntette ki. A nyírmadai gyülekezet két tanítóját Frenczel Józsefet és Bélteki Károlyt is ez a szép kitüntetés érte, kiknek január 22-én adta át a művészi kivitelű elismerő iratot Szabó Gyula esperes. Az át-

adás egyházközségi díszközgyűlésen történt, hol Kun Szabó Gyula esperes az egyházmegye részéről méltatta a két tanító érdemeit, Bencze János vajai lelkész a középszabolcsi egyházmegye üdvözlését, Keresztessy László lelkész pedig a nyírmadai gyülekezet köszöntését tolmácsolta. Kedves pillanat volt, amikor a volt és jelenlegi tanítványok üdvözölték szeretett tanítóikat. A volt tanítványok nevében Tóth Erzsike, a jelenlegiekében pedig Keresztessy Pál és Nagy Ilonka mondtak formás köszöntőt és hoztak egy-egy kosár élővirágot. Meleghangú levélben fejezte ki jókívánságait dr. Teslery Károly kir. tanfelügyelő is és úgy tudjuk, hogy a két tanító kiváló eredményét az állami felügyeleti hatóság is elismeréssel fogja kitüntetni. A díszközgyűlést megelőző istentiszteleten az igehirdetés szolgálatát Kun Szabó Gyula esperes látta el. (—.)

Vallásos-estélyek és jótékonyág Apagyon.

A vallásos-estélyek október 31-én kezdődtek meg és folytatódtak az adventi napi bibliai magyarázatokkal, majd a karácsony előtti bűnbánati heti elmélkedésekkel fejeződtek be. — Karácsony ünnepén pedig jótékonyág-ünnep volt. Megterült, ha szegényesen is, a szeretet asztala, 20 gyermeket ruházott fel a könyörülő szeretet meleg ruháscákkal. Sajnos, egyébre és többre nem jutott. Gyűjtésből igen kevés jött össze. A nagyjából annak a gyermekszínelőadásnak jövedelme szolgáltatta, melyet a tanítók rendeztek ünnep másodnapján. Pom-pás gyermek-előadásban színre kerültek: „Jézuska jászolbölcsőjénél“, „Királyfi útnak indul“, „Üzen a fenyves“ vallás-erkölcsi és hazafias tartalmú darabok. A rendkívül tanulságos darabok előadásával a tanítók kiváló sikert értek el. *Belencséry József* ig. tanító, *Tóth Lajos* és *Benedek Adél* tanító érdeme a siker. Január hóban megkezdődtek a *háziistentiszteletek*, kéthetenként *vallásos-estéllyel*, *gyermek- és ifjúsági istentiszteletekkel* váltakozva. Az estélyek tartásában *Birtha József* lelkész és *Orbán Elek* segédlelkész buzgólkodnak.

Az alliansz-imaheti jelentések és perselypénzek mielőbbi szíves beküldését kéri az Evangéliumi Világalliansz magyarországi bizottságának titkára, dr. vitéz Csia Sándor, Budapest, VI., Andrassy-út 88. Az imahét statisztikáját ugyanis a magyar bizottságnak a londoni központba be kell küldeni. A bizottság eddig is örömmel vette tudomásul, hogy növekedett azoknak a helyeknek a száma, ahol az *összes* protestáns felekezetek együtt ülték meg az imahetet Krisztus főpapi imájának szellemében.

TARTALOM: Rugonfalvi Kiss István megnyitó beszéde a Bocskay bajtársi egyesület ünnepélyén. — Kun Béla: Háztartásunk. — Közélet: Fejszés Endre: Politizáljunk — vagy ne politizáljunk? — Irodalom. — Különfélék.

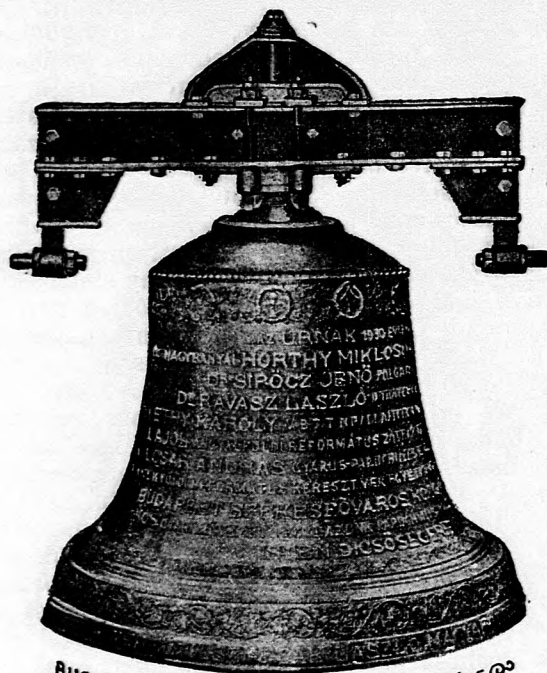
Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. AVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓIT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nekem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —50

Czegléd Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . 2.50

MEGJELENT:

Dr. szentpéteri Kun Béla: Magyar református egyház-alkotmány . . . . . P 1-60

Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —30

Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90

Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—

— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

Az Úr zsámolyánál. Ára: P 3.—

Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—

Dr. Sz. Kun Ágota: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—

Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60

Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—

Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—

Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20

Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—

Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—

Dr. Török István: A Barthi theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —50

— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—

Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—

Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . . 7.—

Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—

Vincze Károly: Istennek angyalai . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.